

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENECE

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate:
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Zakaj zanemarjamo jadranska pristanišča?

Od gotove strani smo prejeli sledeči članek, ki je z ozirom na nedavne debate v tarifnem odboru v Beogradu zelo aktualen.

V našem listu od 11. januarja smo navedli glavne razloge, vsled katerih moramo spremeniti smer izvoza naših poljedelskih pridelkov. Pokazali smo, kako škodljivo vpliva na prodajne možnosti našega žita dolgotrajno prevažanje po Donavi proti severu, proti vzhodu in potem skozi Črno morje, naglasili smo koliko lepih milijonov zaslužka gre pri tem izvozu v tuje roke ter navedli mnoge okoliščine, ki zahtevajo v tem oziru temeljite preorientacije. Naš izvoz se mora vršiti preko naših jadranskih pristanišč!

Ko se je naša vlada odločila svoj čas za graditev jadranskih prog, ki bi v treh paralelnih črtah sekale celo našo državo ter vezale na ta način razne dele države z našim morjem, in imela pred očmi samo neposredne koristi pri izvozu naših domačih pridelkov, temveč mislilo se je na bodočo čase, ko bo krenil velik del naravnih pridelkov in gospodarskih dobrin cele južno-vzhodne in vzhodne Evrope preko našega teritorija po najbližji poti k Jadranskemu morju in v daljni svet. Ko bodo dograjene razne železniške proge naših vzhodnih sosedov, ki naj tvorijo integralni del teh prekobalanskih železnic, bo tranzitni promet na teh jadranskih progah gotovo večji, kot pa naš izvoz.

Računajmo pa z dejstvi in videli bomo, da zamoremo z obstoječimi prometnimi sredstvi in tehničnimi napravami že danes izvoziti večino naših deželnih pridelkov preko naših jadranskih pristanišč, gotovo pa vse ostalo blago, ki ga nam ne odkupujejo države srednje Evrope.

V to svrhu sta nam danes na razpolago dve železniški progi: ena severna normalno-tirna preko Zagreba na Sušak in Split in druga južnejša ozkotirna preko Broda-Sarajeva v južni del Dalmacije. Te slednje pa pri našem razmotrivanju za enkrat radi male kapacitete in manj primernih prekladalnih naprav ne bomo vpštevali.

Kot pomožna komunikacija za severno progo pride v poštev plovi del Save do Siska, a za južno ozkotirno progo pa spet ozkotirna proga Beograd — Obrenovac — Užice — Vardište — Sarajevo.

Na severni normalni progi ni nobenih tehničnih ovir našemu izvozu žita. Naše žito se more na tej progi voziti direktno od nakladnih postaj žitornih krajev do Sušaka oziroma do Splita.

Gosta železniška mreža v Sremu in Banatu, dalje vodne komunikacije: Tisa, kanali kralja Petra, prestolonaslednika Aleksandra, Begejski kanal, nadalje Donava in Sava tvorijo zbirne komponente za glavni del te proge od Zagreba do Sušaka, oziroma Splita.

Kakor smo že preje omenili, je do sedaj prevažala veliko količino našega žita v inozemstvo naša državna Rečna plovdba. Ta izvoz pa mogla Rečna plovdba sploh vršiti ta izvoz proti severu in vzhodu, je morala znižati v zadnjem času že trikrat svojo tarifo v teh dveh smereh. Iz poznějšíh tarifskih podatkov bomo videli, da bi morala Rečna plovdba znižati tudi svoje tarife za Sisač za 50%, ako bi hotela sodelovati z železnico pri tem izvozu preko Jadrana. Če je to storila Rečna plovdba v preje omenjenih slučajih, in to v prid tujim pristaniščem, zakaj bi tega ne storila tudi v našo domačo korist. — Za našo Rečno plovdbo je pa sodelovanje pri tem izvozu od posebne važnosti še radi tega, ker ji v Savi kot nacionalni reki ne morejo konkurirati tuja brodska društva.

Nepotrebno je dokazovati, da je naš železniški park — pa tudi kapaciteta Liske proge — zadostna za prevoz vse količine za izvoz preostalega žita, posebno pa v letnem času, ko se izvažja v tej smeri večinoma samo les, pa še ta izvoz je zdaj skoraj popolnoma v zastoju. Kar se pa tiče sodelovanja Rečne plovbe, je samo ob sebi umevno, da je njen plovni park zadosten, ker je isti park zadostoval tudi za izvoz v prejšnjih smereh. (Drž. Rečna plovdba in Srbsko brodersko društvo imata skupaj 480 železnih šlepov s po 40 vagonov in tudi več tovornega prostora).

Kot prekladalna postaja za kombiniran izvoz (brodarstvo in železnica) pride v poštev Sisač. Sisač ima danes prostora za vskladiščenje 6000 do 8000 ton žita. Ta skladišča so urejena specijalno za žito in so tik železniške postaje. Dnevna kapaciteta prekladalne (elelevator in šloveska moč) znaša 800—1000 ton. Razven tega zamore preložiti žerjav (parno dvigalo) na uro še okoli 25 ton žita v vrečah. — Prekladalna enega šlepa žita od 40 vagonov bi trajalo torej samo 12 ur. — V pristanišču je pri zadostno veliki vodi prostora za okoli 60 šlepov. — Posebno pa je treba naglasiti, da so prekladalni stroški v Sisku mnogo manjši kot pa v Braili, kjer je treba nazadnje tudi preložiti žito iz rečnih v morske šlepe. (V Sisku znašajo ti stroški 1.50 Din, v Braili pa 3.50 Din od 100 kg).

Iz navedenih podatkov se vidi, da je kapaciteta prekladalne postaje v Sisku zadostna ter se od te strani ni bati tehničnih težav za kombiniran (broderski in železniški) izvoz žita preko Jadrana.

Druge važna prekladalna postaja pri navedeni relaciji našega izvoza je Sušak, kjer se preloži žito spet ali v skladišča ali pa iz vagonov direktno v morske šlepe.

Zdaj obstoječa skladišča na Sušaku zamorejo sprejeti okoli 400 vagonov žita. Gradi pa se carinsko skladišče s kapaciteto 1000 vagonov. — Z obstoječimi pristanišnimi napravami se zamore prekrati okoli 450—500 vagonov žita. — Tudi tu so prekladalni stroški mnogo manjši kot pa v Braili. (2 Din od 100 kilogramov).

Od pristanišča Split momentano nimamo

Močan nastop Sir Austen Chamberlaina

Hitlerjeva brutalna politika ruši vse dosedanje delo

„Križarska vojna proti Poljakom“ (W. Churchill)

Winston Churchill,

eden najbolj razboritih angleških državnikov.

Pariz, 18. aprila.

Najvažnejši politični dogodek velikonočnih praznikov je protest, ki ga je po nalogu Hitlerja izročil nemški poslanik v Londonu angleški vladi, v katerem se nemška vlada pritožuje zoper govore sir Austen Chamberlaina in Winston Churchilla v zbornici poslancev, v katerih sta napadla Hitlerjevo politiko, ne da bi ju bil speaker (predsednik parlamenta) prekinil. Predvsem pa se Nemčija pritožuje, ker minister za zunanje zadeve Simon ne samo ni zavrnil teh napadov na Nemčijo, ampak jih je v svoji izjavi celo odobravala ali pa vsaj podčrtala. Angleški zunanji minister je namreč rekel, da so ti govori odsevali resnična čustva, ki jih je v Angliji splošno izražalo ravnanje nemške vlade z židi in drugimi narodnimi manjšinami. »Bila bi velika zmotna, če bi se mislilo, da se ta čustva omejujejo samo na člane židovske vere ali pa da so bila od njih izgovarjena. Ne, ta čustva izražajo resnično mnenje in so spontanski in nujni izraz tega,

kar čuti vsa dežela z ozirom na kršitev načel narodne strpnosti.«

Angleška vlada na nemško protestno noto še ni odgovorila, ker Simon za praznike ni bil navzoč v Londonu in bo odgovoril najbrž šele danes ali jutri. Odgovor Anglije bi utegnil pomeniti za g. Hitlerja mrzel tuš, ker je znano, da angleška vlada, ki v skoraj nobenem slučaju v zgodovini ni omejevala svobodnega izraza mnenja v svojem parlamentu, istotako nikoli ni dopustila, da bi kdo drugi ugovarjal tem pravicam, prav posebno pa te pravice ne bo priznala kakšni inozemski državi. Čeprav Hitlerjevo časopisje kriči, da se je britanski parlament vmešal v notranje zadeve rajha, da gre za »britansko provokacijo« in za »generalno ofenzivo proti Nemčiji«, je jasno, da je imel britanski parlament pravico govoriti oziroma izraziti svoje mnenje o notranjih dogodkih v Nemčiji, v kolikor oni čisto naravno vplivajo na mednarodni položaj. To pa je brez dvoma pravica vsakega parlamenta na svetu in zato Hitler ne sme pričakovati, da bi mu angleški odgovor dal zadoščenje za napade Austen Chamberlaina in Winston Churchilla ter ostalih govornikov, ki so nemški fašistični režim zadeli v živo.

Protestna nota kanclerja Hitlerja je pač samo izraz zadržev, v katero je zašel sedanji nemški režim zaradi svoje nekulturne politike, ki pokvarja vse to, kar je Nemčija do sedaj dosegla ali skušala doseči na mednarodnem poprišču. Angleški poslanci, ki so v zbornici to nekulturno politiko Hitlerja tako ostro napadli, so zadeli Hitlerjev režim tako zelo v živo zaradi tega, ker so opozorili Evropo, da s tako Nemčijo, ki tako žani elementarne pravice vsakega naroda in vsake veroizpovedi, absolutno ni mogoče razpravljati o enakopravnosti v oboroževanju ali o reviziji evropskih meja. Ali moremo, je dejal sir Austen Chamberlain, dovoliti, da bi se Nemčiji zopet vrnilo Pomorje, v katerem prebivajo Poljaki, da bi potem Nemci, kakor je to namigaval celo tak zmeren politik, kakor je von Popen, vpriporili sveto križarsko vojsko proti Poljakom oziroma proti Slovanom? In kako naj — tako beremo v govoru

Dunajska vremenska napoved: Večinoma oblačno in deževno. Temperatura se bo znižala.

vseh potrebnih tehničnih podatkov, zadostuje pa v našo svrhu dejstvo, da so vse prekladalne in pristaniščne naprave v Splitu večje in polnejše kot na Sušaku.

Iz vsega tega se vidi, da ni tehničnih ovir za izvoz našega žita preko Jadrana, če upoštevamo samo to navedeno zvezo, kjer zamore vršiti prevoz ali železnica sama ali pa železnica v kombinaciji v našem rečnim brodarstvom.

Ostane samo še glavni vzrok, zakaj pri sedanjem stanju stvari ta izvoz ni mogoč, to je sedanji tarifski položaj, na katerega se bomo pa povrnil ob drugi priložnosti.

Žal se ravno v zadnjem času zopet vidi, da se namerava veliki načrt nekdanje vlade, ki je sklenila projektirane transbalkanske jadranske proge, v veliki meri spremeniti. Kar se pa tiče tranzitnega prometa Romunije v Sredo-

Winston Churchilla — dovolimo Nemčiji, da se zopet oboroži, ko je Hitlerjev intimus Göring, preden je odpotoval v Rim na obisk k g. Mussoliniju, v berlinskem Sportpalastu izjavil,

da Nemčija rabi večjo armado zato, da razširi nemškemu narodu njegov življenjski prostor?

Še vedno obetata žudežne učinke od četverozveze in se udajata iluziji, da bosta mogla Francijo za to idejo pridobiti.

Temu je dal dokaza zunanji minister Simon na isti seji, na kateri je on sam v lepih besedah obsodil barbarske metode Hitlerja. Vendar pa ta revizionistična izjava g. Simona tako točno opredeljuje stališče Anglije v tem vprašanju, da jo moramo zabeležiti ne samo kot važno dejstvo v mednarodni politiki, ampak tudi kot razočaranje za one kroge, ki menijo, da se bodo takozvane male države morale hočeš nočeš udati pritisku veselil. Sir John Simon je namreč jasno izjavil, da Anglija nikakor ne misli s tem sodelovanjem štirih veselil doseči za vsako ceno revizije mirovnih pogojev proti volji vseh prizadetih držav, ampak da glavni namen sodelovanja med Italijo, Anglijo, Francijo in Nemčijo vidi v tem, da se na vsak način in za vsako ceno prepreči vsak poskus, revidirati meje — in da se Anglija z Italijo absolutno ni razgovarjala o nobeni konkretni meji v Evropi, kako naj bi se spremenila, ampak da smatra sodelovanje med štirimi veselili v popolnem skladu z ostalimi državami Evrope za nujno potrebno zato, da se najde nek, rekel bi, politično-tehnični način, kako naj bi se k reviziji v danem času pristopilo, ako bi bili vsi soglasni, da se take revizije izvršijo. Tozadevni pasus Simonove izjave, katero je treba smatrati za jako važno, se glasi:

»Ni res, da bi bili razgovori v Rimu imeli za namen hegemonijo štirih veselil, ki naj bi svojo voljo vsilile ostalim narodom. Ni res, da bi se bili mi pogajali ali sploh razgovarjali o spremembah mej v kakšnem delu Evrope. To, kar je res in o čimer se razgovarjamo in se bomo še razgovarjali s Francijo, Italijo in Nemčijo je to, ali ne bi bilo mogoče priti do pisane pogodbe štirih veselil, ki naj bi veljala za dolgo dobo let. Ta pogodba bi vsebovala dve stvari: 1. vzajemno zavarovanje in sodelovanje v svrhu ohranitve mira v Evropi zato, da bi se onemogočila nevarnost, da bi ta ali ona veselila vstopila v blok, naperjen proti ostalim veselilam, 2. ali se ne bi mogla ta metoda razširiti tudi na druge težavne probleme Ev-

Hitlerjev režim vedno hujši

Nov zakon proti tujcem

Berlin, 18. aprila. tg. Državni kabinet bo na jutrišnji seji razpravljal o načrtu zakona proti preplavljenosti na nemških nižjih šolah. S tem se bo uredilo obiskovanje židovskih študentov v srednjih šolah za vso državo enako. Pričakuje se, da bo ta zakonski načrt že jutri sprejet. V ostalem pa se bodo na jutrišnji seji kabineta bavili predvsem z zunanje-političnimi vprašanji, in sicer s poročili o obisku nemških ministrov v Rimu in o nemški demarši v Londonu. Pruski ministrski predsednik Göring bo še nočoj z letalom zapustil Rim in dospel v Berlin jutri popoldne, da pride še pravčasno na predproslavo Hitlerjevega rojstnega dne. Popen pa se jutrišnje kabinete seje ne bo udeležil, ker se vrne iz Rima z vlakom.

Göring se vrača slabe volje

Dunaj, 18. aprila. tg. »Morgens« in »Sonn- und Montagszeitung« poročata z debelimi črkami, da je zvezni kancler dr. Dollfuss dobil od Mussolinija v Rimu brezpogojno zagotovilo, da bo preprečil vsakršno vplivanje na avstrijsko notranjo politiko tudi s strani Nemčije. Nemški državni minister Göring

zemsko morje preko Jadrana, pa je prvotni načrt že itak opuščen. Zadnje dni namreč se je podpisal sporazum naše vlade z romunsko, da se dirigira romunski tranzit ne več v smeri Jadrana preko našega državnega ozemlja, temveč z zgradbo donavskega mostu od Turn-Severina na Kladno od tam pa proti jugu na Niš in Solun.

To bo zopet hud udarec za bodočo prosperiteto naših jadranskih luk, ki bi oživele popolnoma šele, če bi se romunski tranzitni promet usmeril na Jadran, kot je bilo zamišljeno tudi v prvotnih, za procvit našega skupnega narodnega gospodarstva neprimerno bolj dragocenih načrtih o zgaditvi velikih jadranskih prog, ki bi bile žile odvodnice našega gospodarskega ustvarjanja in najtrdnjše gospodarske obrambe našega Jadrana.

Hitler hoče sedaj s svojo protestno noto Angležem dokazati, da so bili nekorektni, zato da bi debato spjel z mednarodnega tira na moralno polje, na katerem so Angleži jako občutljivi. Seveda mu ta taktika ne bo ničesar koristila, ker je angleška javnost dobro razumela, za kaj gre pri vsej stvari.

rope, kakor so gospodarstvo, razorožitev in možnost, da bi se v bodočnosti zahtevale ali predlagale revizije mirovnih pogojev v smislu čl. 19 pakta Zveze narodov, ki se more realizirati samo tako, da se dobro pripravi teren od štirih veselil v popolnem sporazumu z vsemi prizadetimi državami na osnovi popolne ravnopravnosti, tako da bi se torej našel primeren mehanizem, po katerem bi se tiste revizije, ki bi se eventualno spoznale kot potrebne, brez trenja izvedle.

Kakor vidimo, je torej Anglija prilila veliko vode v Mussolinijevo vino, tako da revizija, kakor si jo zamišljata MacDonald in Simon, izgleda bistveno drugače nego ona, ki si jo je zamislil Mussolini. V tem smislu bi končno tudi Francija mogla pristati na italijansko-angleško inicijativno — menijo nekateri krogi, ki simpatizirajo z gospodom de Jovenelom in Berenguerom. Pretežna večina francoskih politikov pa je odločno mnenja, da tudi Simonova formula nima nobene realne vrednosti, ker na eni strani ne odgovarja pretenzijam Italije in Nemčije, ki hočeta revizijo brezpogojno, na drugi strani pa bi ta formula lahko Francijo spejala na nevarno pot počasnega odnehanja po primeru Briandove politike, koje sadovi so privleli do današnjega mednarodnega položaja oziroma do nenasičnosti germanske revanše in imperialistične politike.

Sir Austen Chamberlain, bivši konservativni zunanji minister Anglije.

je zapustil Rim slabe volje. Oba lista naglašata, da so Göringu skoro izključno pristupili samo občevanje z zrakoplovnim ministrom Balbom, ki je znan žid. Dr. Dollfuss je zavrnil v svojem razgovoru s Popenom tudi številne politične želje, ki so se uveljavljale z nemške strani glede avstrijske notranje politike.

Hitler in slovanske narodne manjšine

Dunaj, 18. aprila. tg. Kakor poroča »Neues Wiener Tagblatt«, je bil v Budisinu prepovedan list »Srbske novine«, in sicer zaradi zaničevanja nemstva. Na izrednem običnem zboru lužiske sokolske zveze so z ozirom na novi položaj sklenili, da se sokolske zveze razpusti.

Velikonočni sestanki v Rimu

Rim, 18. aprila. Z. Po odhodu avstrijskega kanclerja Dollfusa iz Rima je nadaljeval pogajanja z Vatikanom za sklenitev konkordata avstrij, pravosodni minister Schuschnigg, ki ostane v Rimu do konca tega tedna. V soboto je konferiral državni podkancler von Popen z vatikanskim državnim tajnikom Pacelijem. Velikonočne praznike je von Popen prebil v Rimu. Snoči je bil prirejen von Papenu banket na nemškem poslanstvu. Mussolini se banketa ni udeležil, ker je bil v Romagnu, kjer je obiskal mesti Pesaro in Forlì. Snoči se je Mussolini vrnil iz avtomobilom, ki ga je sam šofiral, v Rim. Predsednik pruske vlade Göring se je prav tako vrnil snoči z letalom v Rim. Z njim je prispet tudi hessenski vojvoda. Oba odpotujeta jutri v Milan, kjer bosta navzoča pri otvoritvi velesejma.

Koroški večer

Klub koroških Slovencev v Ljubljani priredi v soboto, dne 22. aprila v veliki dvorani Uniona »Koroški večer« z zelo zanimivim programom. — Prireditev se bo vršila pri pogrnjenih mizah. Vstopnine ni. Na to prireditev opozarjamo že danes vse prijatelje naše Koroške!

† Dekan Alojzij Čížek

Maribor, 18. aprila 1933.

Iz Jarenine je prišla žalostna vest: slovenjegraški gospod dekan in mestni župnik Alojzij Čížek je izdihnil pri svojem bratu v Jarenini, g. kanoniku Jožetu Čížku svojo blago dušo. Zadel ga je kap, kateri je podlegel. Ravno se je danes dopoldne poslavljaj od svojega brata, kjer je bil na obisku in kateremu se je pritoževal, da se ni še nikdar čutil za hojo tako slabega v življenju kakor danes, ko se je nenadoma zrušil. V nekaj trenutkih je izdihnil plemenito dušo. Gospod Alojzij je bil iskrena in blaga duša. Kako radi so njegovi farani poslušali besedo božjo iz njegovih ust. Vzvišeno je zvenela njegova beseda: gospod Alojzij je bil dober pridigar in je kot takšen slovel v vsej lavantinski škofiji. Na dušnopastirskem polju si je pridobil številne zasluge, zaradi česar je postal deležen naslova in imenovanja duhov. svetovalec.

Rodil se je 27. maja 1869 v Pištianju. V mašnika je bil posvečen 25. julija 1893. Kaplanoval je v Starem trgu od 25. avg. 1893 do 23. febr. 1894, v Sv. Blažu pri Dravogradu do 3. sept. 1894, v Sv. Juriju ob Taboru do 4. avg. 1896, v Brežicah do 13. sept. 1899, kot katehet na obeh mestih. Solah v Mariboru do 30. julija 1907. Potem je bil župnik v Slovenjgradu od 1. julija 1907 do svoje smrti. Dekan dekanije v Starem trgu je postal 28. nov. 1931. Duhovni svetovalec je postal 9. maja 1928.

Blagopokojni gospod dekan je bil dolgo vrsto let v središču duhovnega, prosvetnega in gospodarskega življenja slovenjegraške dekanije. Njegovi zemski ostanki se prepečejo v Slovenjgradec, kjer bo v petek ob pol 9 pogreb na tamkajšnje farno pokopališče. Vse, kar je za slovensko ljudstvo draga storil, mu bo Vsemogočni obilno poplačal.

† Dr. Louro Mikl

Celovec, 18. aprila. Davi ob 5 je umrl v Bačah ob Baškem jezeru na Koroškem mladi slovenski zdravnik dr. Louro Mikl, star šele 34 let. Z njim izgubita posebno Ziljska dolina in Rož mlađega in idealnega moža, na katerega so stavili koroški Slovenci upravičene nade. Zavedni Magrovci hiši v Malošah naše globoko sožalje. Pogreb se bo vršil v četrtek ob 9 iz Bač na pokopališče v Malošah.

Boris Veleu odhaja iz Jugoslavije

Boris Veleu, tisk. tajnik bolgarskega poslanstva v Beogradu, ki je bil, kot smo že poročali, premeščen v zunanje ministrstvo v Sofiji. Prišel je v našo državo 1. 1924 in je tekom devetih let plodno deloval na mednarodnem in svojem korektnem nastopanju in vseskozi lojalnim delom pridobil mnogo iskrenih prijateljev. To je pomembno tembolj, ker je služboval v Beogradu v dobi, ko so bili odnosi med obema slovanskima državama čisto napeti. On ima posebne zasluge za srečno rešitev vprašanja bolgarskih emigrantov, s katerimi je vedno bil v korektnih odnosih. Stiki, ki jih je navezal z vsem tiskom v naši državi, so bili skrajno lojalni in bodo brez dvoma mnogo prispevali, da pride med obema slovanskima državama do tistega složenega sožitja, ki si ga je v srcu želel in kateremu je posvetil vso svojo nadarjenost in neutrudljivo energijo.

Za obrambo demokracije

Praga, 18. aprila. tg. Kakor piše oficijozna »Prager Presse«, proučuje češkoslovaška vlada vso profilaktičnih odredb v varstvo demokracije. V vseh onih primerih, v katerih bi se pokazalo, da je demokracijo-republikanski značaj češkoslovaške države ogrožen po razdirajočih elementih bodo oblasti postopale z vsemi zakonitimi sredstvi, ki so na razpolago. V najkrajšem času bodo izdali več varnostnih odredb.

Senzacionalen proces v Moskvi

Državni pravdnik zahteva smrtno kazen

Razsodba nocoj

London, 18. aprila. AA. Reuter poroča iz Moskve: Na včerajšnji razpravi je državni tožilec Višinski nadaljeval svoj govor o sovjetskih obtožencih o Lobanovu, ki je sin nekega tvorničarja, je dejal, da pripada k degeneriranemu razredu. Od sodnega dvora je zahteval, naj ga pravično kaznuje. Nato je o obtožencu Lebedevu izjavil, da je pripadal raznim razredom in da je pošteno priznal svoja dejanja. Prav tako je državni tožilec omenil razne olajševalne okoliščine v Živerovem primeru in priporočil njegovo oprostitev. Suhoruškina je državni tožilec opisal kot glavnega obtoženca med sovjetskimi obtoženci. Zanj je zahteval kazen, ki odgovarja njegovim zločinom. Obtoženca Krašnenikova je obdelal na kratko in nato prešel na obtoženca Zorina in opozoril na njegovo sodelovanje za primer vojnega napada na Sovjetsko Rusijo. Nato je državni tožilec Višinski napadal Olejnika, ki je prejel mesečno 10 funtov in ki mu je Thornton pomagal na ložiti njegove prihranke v angleški banki. O Kušniju je Višinski izjavil, da je močan in preizkušen volun, ki dosledno odklanja vsako priznanje. Vendar je Kušniju nekoč priznal, da je volunil. Pri teh besedah je obtoženec Kušniju skočil na noge in glasno izjavil, da kaj takega ni nikoli priznal. Predsednik je pozval Kušnija k redu. Državni tožilec Višinski je nadaljeval, da ima nepobitne dokaze o tem, da je imel Kušniju stike z ruskimi državljani zaradi podatkov o sovjetski vojski. Teh dokazov pa Višinski ni predložil. O Kutuzovi je Višinski izjavil, da se je sicer prodala, vendar je zaradi njenega priznanja priporočil sodišču milostno obsodbo.

Nato je državni tožilec Višinski prešel na angleške obtožence

O inž. Monkhouso je izjavil, da je obtožen, da je zbiral tajne podatke o sovjetskih tvornicah in o možni sabotaži velikih industrijskih naprav. Vedel je za vsa podobna dela inž. Thorntona. Monkhouse je nadalje obtožil, da se je poslužil podkupniškega sistema, ki ga je uvedel prejšnji Metrovickersov zastopnik v Moskvi Anthony Simon. O Monkhouso je dalje trdil, da je bil oficir inteligenčne službe v Arhangelsku in da so mu ponudili mesto v Denikinovi vojski. Državni tožilec je tudi govoril o Monkhousovi pritožbi, češ da je bila preiskava v zaporih prestroga. V tem pogledu je dejal državni tožilec, so morali ravnati naglo, kr je to zahteval komisar Litvinov na posebno željo angleškega poslanika sira Oveysa, naj bi se proces čimprej končal.

Državni tožilec Višinski je zatem prešel na dolg napad na Thorntona. Omenil je Thorntonov preklec svojega prvotnega priznanja, zlasti spisa o 27 volunih. Thornton je prejel vojaške vesti, kar je potrdil Olejnik, ki ga je razkrinkal kot vojaškega voluna. Thornton se je zanimal za oklopne vlake in za municijske skladišča. To so nevarne informacije, je dejal Višinski, in bojim se, da Vas bodo razgnali. Nato je Višinski omenil listino o 27 volunih, med katerim je tudi ime Gregorja. Toda Gregory ni izdal nobenih načrtov in se ni udeležil zločinov dejanj. Zato je predlagal oprostilo razsodbo zanj.

Državni tožilec je obtožil angleške obtožence v temle vrstnem redu:

Najprej Thorntona, nato Macdonalda, Monkhouse, Nordwalla in končno Kušnija. Gregoryja je izključil iz te vrste.

Svojo obtožnico je Višinski končal z zahtevo, naj sodišče kaznuje s smrtno kaznijo sovjetske državljane in tuje za njihova zločinska dejanja. Prav tako pa naj se izvede najvišja socijalna obramba napram vsem, ki so ogrožali sovjetsko državo. Sodišče je sovjetsko in zato je lahko tudi milostno. Sabotažno delovanje obtožencev ne more zadržati napredka sovjetske države. Sodišče naj udari hudo in naj se nikogar ne boji.

Govori braniteljev

London, 18. aprila. AA. Reuterju poročajo iz Moskve: Današnja razprava se je pričela ob 10.40. Sodna dvorana je bila nabito polna.

Prvi je govoril Thorntonov odvetnik Braunde. Izjavil je, da je Thornton zbiral samo gospodarske informacije. Prepričan je bil, da bo Rusija nekoč trgovinski tekmeec Vel. Britanije. Thornton ni imel pojma o vojaškem volunstvu. Če so mu pa take podatke izročevali, jih je sprejemal proti svoji volji.

Thorntonov odvetnik je nato dokazoval, da je dokument o 27 volunih brez vsake podlage, saj je državni tožilec sam umaknil obtožbo

glede Gregoryja, ki je na seznamu teh dozdvenih volunov. S tem pade v vodo tudi vsa obtožba, ki se opira na ta dokument proti Thorntonu.

Nordwallov odvetnik Dalmatovskij je dokazoval, da je sam državni tožilec imenoval glavne priče njegovega klijenta nemoralne ljudi. Nedolžnost Nordwalla potrjuje tudi angleška banka, ki je potrdila, da je Nordwall izročil Taylorju denar za prodano obleko. Nordwall je ves svoj prosti čas posvečal svoji rodbini. Dalmatovskij je zahteval za svojega klijenta oprostilo razsodbo.

Nato je govoril odvetnik Kušnija Lido, ki je razčlenil obtožbo proti svojemu klijentu. Kušnija obtožuje, da je bil tajen agent, da je povzročil poškodbe in da je zbiral tajne podatke. Delavci mu niso vrnil manjših posojil in zato so ga obtožili zaradi korupcije. Sam Thornton je priznal, da Kušni ni dobil drugih poročil kot samo gospodarskih. Razprava je bila nato prekinjena 20 minut.

Monkhousov odvetnik je nato uvodoma priznal, da je njegova naloga težka. Sokolov, Olejnik in Macdonald tde, da je Monkhouse bil volun in da se je udeležil sabotaže. Toda iz izjav teh prič samih je razvidno, da Monkhouse ni glavni krivec, kar je priznal tudi državni tožilec.

Po končanih zagovorih je predsednik sodnega dvora pozval obtožence, da se lahko oglašajo k zadnji besedi.

Obtoženi Macdonald, ki je prve dni razprave priznal, da je kriv in ki je kasneje preklekal to izpoved, je nato povzročil novo senzacijo z besedami:

»Kriv sem, nimam ničesar pristaviti.«
Obtoženci Nordwall, Thornton, Kušni in

Nova vojna nevarnost

Napetost med Japonsko in Rusijo

Moskva, 18. aprila. AA. Tas poroča: Karahan je sprejel japonskega poslanika Oto, da mu poda stališče sovjetske vlade glede na alarmatni položaj, ki je nastal vsled spora radi vzhodno-kitajske železnice. Karahan je japonskemu poslaniku naglasil, da se je sovjetska vlada doslej zanašala na večkratna zagotovila tokijske vlade, odkar so japonske čete zasedle Mandžurijo, da bodo namreč strogo spoštovale sovjetske interese pri tej železnici. V začetku japonsko-kitajskega spora res ni bila sovjetskim interesom prizadejana nobena škoda. Toda v zadnjih mesecih se opaža pri mandžurskih oblastvih in pri Japoncih v Mandžuriji, da ustvarjajo resen položaj, ki vzmernirja sovjetsko Rusijo.

Dalje je Karahan protestiral

Produkcija premoga

Znano je težko stanje naših premogovnikov, ki že leta sem ne delajo v polnem obsegu. Produkcija je padla zelo nizko v primeri s prejšnjimi leti in ni nobenih znakov, da bi se položaj na premogovnem trgu v kratkem izboljšal.

V naslednjem navajamo statistične podatke o produkciji premoga v Sloveniji v tekočem letu. V mesecu januarju je znašala produkcija 115 tisoč 333 ton, ki je v februarju zaradi manjšega števila delovnih dni padla na 94.155 ton. Podobno je bilo leta 1932, ko je produkcija padla od 131 tisoč 992 na 121.829 ton v februarju. Letošnja produkcija je za več kot petino manjša od lanske.

Odjem državnih železnic se je zmanjšal od 43.279 ton v januarju na 33.801 tona v februarju. Prav tako se je zmanjšala tudi industrijska poraba od 36.220 ton v januarju na 32.861 ton v februarju in hišna poraba od 14.495 na 9.721 ton. Lastna poraba (in deputatni premog) je ostala skoraj na isti višini kot v januarju: znašala je v februarju 9.081, v januarju pa 9.440 ton.

Skupno je bilo prodanih v februarju 81.581 ton premoga v primeri s 90.187 tonami v januarju. Zaradi tega so zaloge premoga stalno naraščale: koncem decembra so dosegle 131.035 ton, mesec dni kasneje so znašale 137.739 ton in koncem februarja že 141.231 ton, torej veliko več kot ena mesečna produkcija.

Število zaposlenega delavstva je sedaj znatno nižje kot pred letom dni in se je v februarju nadalje zmanjšalo: od 6.422 v januarju na 6.357 v februarju, število uradništva se je znižalo za 1 na 230 in za prav toliko število paznikov na 201. Pripominjamo, da je bilo v februarju lani zaposlenih 7.300 rudarjev. Primerno so padle tudi delavske meze, in sicer od 6.78 milj. Din v januarju na 5.86 milj. Din v februarju t. l.

Naša plačilna sredstva

Pod tem naslovom predlaga v velikonočni številki Jsl. Lloyd znani gospodarski strokovnjak dr. Ivo Belin, naj tudi naša država po češkem vzgledu proglasi bankovce za 100 Din za državni denar. Za razlog navaja, da je sedanjo krizo mogoče rešiti le z izdajo novih plačilnih sredstev. Kajti predlagani boni Priv. agr. banke za konverzijo kmečkih dolgov tudi ne bi prinesli olajšanja, ker bi se gotovo pokazal ažio v korist bankovcev Narod. banke.

Po stanju z dne 31. decembra 1932 je bilo od celokupnega obkta bankovcev v znesku 4.772.7 milj. bankovcev po 100 Din za 1.725.4 milj. Din. Če bi se ti bankovci proglasili za državni denar, bi se za toliko zmanjšal stalni državni dolg, ki znaša sedaj nekaj nad 1800 milj. Din. Ves obkto bi po tej operaciji znašal okoli 2.717.9 milj. Din in bi tako znašalo kritje 53%. Če bi hoteli imeti samo sedanji odstotek kritja (nekaj nad 35%), potem se lahko da gospodarstvu kreditov za 1.800 milj. Din, kar bi znatno pomagalo k rešitvi krize našega denarnega trga.

Vprašanje sistema dela naše Narodne banke je potrebno revizije, da bo Narodna banka lahko v polni meri služila splošnim interesom in ne bo igrala vloge navadne posojilnice za državo in del našega gospodarstva. Saj ima vzgledov o uspešni valutarni in denarni politiki vsepovsod več kot dovolj.

Medn. kongres za rimsko pravo

Bologna, 18. aprila. AA. V prisotnosti italijanskega prestolonaslednika in mnogih cerkvenih in posvetnih dostojanstvenikov je bil tu odprt mednarodni kongres za rimsko pravo. Kongres so priredili v proslavo 14. stoletnice od objave justinijskih digest. Na kongresu sodelujejo mnogi strokovnjaki rimskega prava iz vsega sveta. Slavnostno predavanje je imel prosvetni minister Ercole, ki je slavil rimsko pravo kot tvorbo rimskega genija.

Gregory so protestirali proti obtožbi in odločno zatrjevali, da so nedolžni. Monkhouse je zaklical v sodno dvorano:

»Sem popolnoma nedolžen. Glede očitka volunstva izjavljam, da poznam Thorntona že 22 let. In sem uverjen, da ni prostovoljno podpisal izpovedi, ki me obremenjuje. Tak dokument ne bi obstal pred nobenim sodiščem. Ponovno zatrjujem, da sem nedolžen.«

Vsi ruski obtoženci so izjavili, da so krivi. Sodni dvor se je nato ob 15. 30 umaknil na posvet.

Nocoj odločitev

London, 18. aprila. AA. Reuter poroča iz Moskve: Čeprav so se sodniki umaknili iz sodne dvorane ob 15.30, ni pričakovati razsodbe v zgodnjih večernih urah. Po ruskem običaju mora predsednik sodnega dvora Ulrih lastno-ročno napisati ves svoj govor in razsodbo z utemeljitvami. Radovedno občinstvo je zadnje dneve trumoma napolnjevalo sodno dvorano, da sliši državnega tožilca in zagovornike obtožencev.

Vsi ruski obtoženci so priznali svojo krivdo. Angleški obtoženci pa so z izjemo Macdonalda zatrjevali svojo nedolžnost. Macdonald je ves bled in tiho izjavil v ruskem jeziku: kriv sem. Drugi angleški obtoženci so govorili po angleško. Monkhouse je zatrjeval, da je nedolžen, da ni nikoli volunil ein da ni nikoli podkupal, ker je njegova družba bila ponosna, na elektrifikacijski napredek Rusije, pri katerem je odlično sodelovala. Podobno so zatrjevali svojo nedolžnost tudi ostali. Nordwall je razen tega izjavil, da je vedno storil kar je bilo v njegovih močeh za socializem. Tudi v bodoče hočem ostati prijatelj Sovjetske Rusije.

Angleški demanti

London, 18. aprila. AA. Glede na trditve državnega tožilca Višinskega na moskovskem procesu, da je bil prejšnji voditelj Metrovickersove družbe v Moskvi neki Anthony Simon, je danes ravnatelj te družbe sir Felix Pole izjavil, da tega imena dozdaj še ni slišal.

proti aretacijam sovjetskih državljanov,

od katerih jih je bilo več celo leto zaprtih, ne da bi prišli pred sodišče, in so morali prenašati žalitve in trpinčenje tudi s strani japonskih policistov, ki so v službi Mandžukua.

Glede na vsa ta dejstva mora sovjetska Rusija spomniti Japonsko na njene obljube in vztrajati na tem, da se zavarujejo pravice Sovjetov pred napadi in nasiljem.

Ob sklepu je Karahan prosil Oto, naj sporoči odgovor japonske vlade čimprej. Obenem mu je izročil spomenico svoje vlade zastran spornih vagonov in lokomotiv.

London, 18. aprila. tg. Mandžurske čete so zavzele mesto Čingvangtao, katero so Kitajci že izpraznili.

Dve smrtni nesreči v Poljanski dolini

Trata, 18. aprila.

Snoči okrog 8 so se odpravili iz gostilne Ignacija Kalana v Gorenji vasi trije prijatelji s kolesi domov proti Zirovskemu vrhu. Krog 9 zvečer pa je gredoč po isti poti domov našel neki znanec onih treh kolesarjev na banski cesti med Trato in Dol. Dobrovo svojega znanca in prijatelja Leopolda Oblaka iz Zirovškega vrha, zažarja pri lesnem industriji g. Francu Peternejlu v Brebovici, nezavestnega ležati čez cesto. Takoj je poklical v Dolenji Dobravi nekega posestnika, ki je ponesrečenca odpeljal v Gorenjo vas k zdravniku g. M. Gregorčiču, ki je ugotovil počeno lobanjo in krvno zalitje možganov. Leop. Oblak je kmalu nato izdihnil. Z istim voznikom, ki je ponesrečenca pripeljal k zdravniku, so mrliča prepeljali v mrtvašnico župnije Trata, odkoder so danes obvestili sorodnike pokojnega.

Isti večer se je odpravil iz Sokolskega doma v Gor. vasi proti domu g. Ivan Bogataj iz Suhega dola pri Lučinah. Vozil se je z motornim kolesom. Na mestu, kjer so nekaj ur preje našli ponesrečenca Oblaka, je Bogataj prehitel več svojih znancev iz Lučin, ki so se tudi z vozom peljali z veselice domov. Ko pa je družba z vozom nekaj minut zatem prišla na cesto med Gor. Dobravo in Podrežem, je videla nekega človeka ležati poleg ceste. Z grozo so ugotovili, da je ponesrečeni njihov prijatelj g. Iv. Bogataj, s katerim so bili skupaj na veselici. Ležal je deloma čez cesto. Na njem je ležalo motorno kolo. Na glavi je imel rano. Bil je že mrtev. Peljali so ga kar z vozom, ko so obvestili g. dr. Gregorčiča, domov v Suhi dol.

Kako sta se nesreči pripetili, bo najbrž ugotovila komisija. Je pa vsa stvar precej žalostna. Verjetno pa je, da je največ kriv alkohol in temna noč.

Pokojni Bogataj je iz daleč okoli znane bogate družine »Kacanovihi« iz Suhega dola pri Lučinah.

Osebnosti

Belgrad, 18. aprila. I. V 7. pol. skupino je napredoval dr. Ivo Pertol, profesor na učiteljsku v Ercegovici. Premesteni so: v realno gimnazijo v Sisek dr. Josip Rozman, dosedaj profesor realne gimnazije v Karlovcu, na II. žensko realno gimnazijo v Zagreb Rudolf Broluh, dosedanj profesor na prvi moški realni gimnaziji v Zagrebu. — V 5. pol. skupino so napredovali sledeči učitelji in učiteljice: Ivan Vikina, Stara cerkev, Ivan Vuka, Ljubljana, Marija Luknar, Ptuj, Karolina Han, Ljubljana, Antonija Germek, Ježica, Ivan Robnik, Maribor, Leopoldina Češarek, Kočevje, Amalija Kobal, Kostanjevica, Josip Klemenčič, Pobrežje pri Mariboru, Josip Bizjak, Celje, Janko Ozmeč, Lipa, Stanislava Mahkota, Ljubljana. V 5. pol. skupino so napredovali v meščanski šoli sledeči učitelji in učiteljice: Marija Stupica, Krško, Marija Novak, Ljubljana, Marija Zupan, Celje, Marija Lapajne, Vič pri Ljubljani.

Drobne vesti

Foggia, 18. aprila. AA. Kmetica Coppola je srečno porodila petorčisko možkega spola. Izredni porod je povzročil povsod živahno zanimanje.

Rim, 18. aprila. Ž. Jutri bo zelo svečano odprt mednarodni kongres za trgovino. Odprtje se bosta udeležila italijanski kralj in Mussolini. Jutri popoldne bo pričela konferenca z delom, ki bo končano 22. t. m.

Gdansk, 18. aprila. Ž. Senat je dočel volitve v novi senat na dan 28. maja t. l.

Naznanjamo pretužno vest, da je gospod

Alojzij Čížek

duhovni svetovalec, mestni župnik in dekan v Slovenjgradu

danes, dne 18. aprila t. l. ob 15 v Jarenini nenadoma umrl.

Njegovi zemski ostanki se bodo prepeljali v Slovenjgradec, kjer je plodonosno deloval nad 25 let.

Pogreb se bo vršil v petek, dne 21. aprila ob pol 9.

Priporočamo iskreno ljubljene v molitev in blag spomin!

Jarenina-Slovenjgradec, dne 18. aprila 1933.

Žalujoči sorodniki.

Pridiga dekana Gnidočca pred sodiščem

Novo mesto, 12. aprila 1933.

V nedeljo, dne 31. julija se je vršila sokolska veselica na trgu v Žužemberku, ki je trajala pozno v noč. Istega večera je pa izbruhnil silen požar v bližnji Stavci vasi, ki pa ni oviral, da se ne bi veselica vršila dalje ob plesu in zvokih harmonike. Z ozirom na ta dogodek je prihodnjo nedeljo dekan Gnidočec na prižnici ostro obsodil veseljačenje, ki je trajalo pozno v noč kljub požaru v Stavci vasi.

Zaradi te pridige je bil dekan ovaden in so se vršile poizvedbe pri okrajnem sodišču v Žužemberku, ki je zaslusilo mnogo prič, katere je navedla orožniška ovadba. Po izvršenih poizvedbah je vložilo državno tožilstvo v Novem mestu obtožnico zoper dekana Gnidočca radi prestopka po čl. 4. zak. o zaščiti javne varnosti in reda v državi, češ, da je dne 7. avgusta leta 1932 med pridigo v župni cerkvi žužemberški z ozirom na sokolsko prireditev, ki se je vršila prejšnjo nedeljo, rekel: »in takim ljudem razobešate Vi zastave, takim prepustite svoje otroke...« je tedaj nekaj iznesel z namero, povzročiti nezapore zoper državno napravo Sokola K. J.

Danes se je vršila razprava pred sodnikom poedincem radi teh očitkov.

Gosp. dekan Gnidočec je v svojo obrambo poudarjal, da je z žalostjo opazoval, da se je širila eurovost in nemoralna v fari. Vznevoljen je bil, da je kot zaključek veselice 31. julija leta 1932 sledil ples sredi trga, ravno pred cerkvijo in pred kipom Brezmadežne. Zvečer pa je izbruhnil v Stavci vasi požar. Tuji gostje so se takoj odpeljali, domači udeleženci pa so naprej pili in plesali pozno v noč. Ta dejstva so vzbudila v njegovem srcu silno trpkost, valed češar je v pridigi dne 7. avgusta leta 1932 ostro grajal to veseljačenje. Grajal je tudi ples, ki ni nikakoli sredstvo za vzgojo značaja in junakov, kakršnih domovina potrebuje, kakor kaže to žalosten zgled nesrečne Goriske, kjer so duhovniki že pred vojno neprestano svarili pred ljudskimi plesi, a razna mladinska društva so jih naravnost gojila in pri takih veseljih se navduševala za mlo domovino, dokler je bila ta na varnem. Ko je prišla nevarnost, je tako vzgojena mladina šla med fašiste in pomagala sovražniku gnajivati naše uboge rojake. Zvesti svojemu ljudstvu so ostali duhovniki in tista mladina, ki jo je ona vzgajala v krščanskih društvi in iz njih so zrasti junaki, ki hodijo na morišče in v svojo krvjo dokazujejo ljubezen in zvestobo do domovine. Nato je v ostrih besedah obsodil veselico,

trajajočo pozno v noč, med tem, ko so ljudem v Stavci vasi ognjeni zubli uničevali imetje, in so se čuli pretresljivi klici in jok otrok in žensk. Poudarjal je, da tako početje ni le nekrščansko, ampak tudi nečloveško. S tem v zvezi je poudarjal, da taki ljudje, ki se tako obnašajo, ne zaslužijo razobešanja zastav. Svoje pridige pa ni naperil proti SKJ, ampak proti udeležencem, ki pa niso bili sami Sokoli, ampak tudi drugo občinstvo.

Sodnik je povzel glavne podatke iz zapisnikov zaslišanih prič župana Kastelica Josipa, Fink Pavla, Kovača Josipa in Veluščka Josipa. Kastelic je izpovedal, da je v pridigi točno slišal inkriminirane besede, katere je govoril obtoženelec in da lahko jamči za to, da so bile besede res izgovorene, ker si je takoj, ko je prišel domov, besede zabeležil, da jih ne pozabi. Fink Pavla je pripovedoval, da je obtoženelec v pridigi dejal, da se je z vozom komaj preril skozi gnečo, kjer je bila veselica, da je vprašal, kaj to pomeni, nakar je dobil pojasnilo, da je sokolska veselica in je pri tem pripomnil: »Pa morajo biti zato zastave?« Kovač Josip je potrdil, da je obtoženelec med drugim dejal: »Torej za veselico pa tržani zastave obešate?« Velušček je med drugim izpovedal, da je obtoženelec kritiziral, da tržki može niso prav naredili, da zastave izobešajo za veselico.

Gosp. državni tožilec Barle je po sklenjenem dokazovanju utemeljil obtožnico in predlagal obsodbo. Branilec dr. Česnik je v zagovoru poudarjal, da je dvomljivo, ali je sploh obtoženi inkriminirane besede izustil ter se je obširno pečal s pričevanjem posameznih prič. Pa čeprav je obtoženelec izgovoril besede, le-te niso veljale SKJ, temveč udeležencem veselice, ki so plesali in popivali pozno v noč, ko so v Stavci vasi zubli požara uničevali vaščano bomo imetje. Obtožnica tudi pravno ni utemeljena, ker ni podana subjektivna krivda. Za prestopok po čl. 4. zak. o zaščiti javne varnosti in reda v državi je potreben zloben namen — dolus — to je namen žalitve državne naprave. Ta zloben namen pa ni dokazan z ozirom na izvedene dokaze in dejanski položaj. Odprto je tudi vprašanje, ali je državna naprava SKJ zaščiteni po čl. 4. Judikatura na Hrvaškem je v tem oziru drugačnega mnenja, kakor judikatura v dravski banovini.

Sodnik je razglasil sodbo, s katero je spoznal obtožence krivega prestopka po obtožbi in ga obsodil na 360 Din denarne kazni pogojno na eno leto z ozirom na olajšalne okoliščine priznanja, neoporečnosti in razburjenosti radi dogodka od 31. julija 1932.

Oprostilna razsodba radi pastirskega lista

Ljubljana, 18. aprila.

Pred kazenskim sodnikom s. o. s. g. Brankom Goslarjem v sobi št. 12 se je danes točno opoldne pričela razprava o kazenski zadevi, ki jo je sprožil »Savez Sokola kraljevine Jugoslavije« po odvetniku dr. Franu Kandaretu proti župniku na Viču pri Ljubljani p. Teodorju Tavčarju zaradi znane poslanice jugoslovanskega episkopata. Iz te poslanice je zastopnik Sokola inkriminiral več odstavkov in jih stavil pod obtožbo zaradi prestopka klevete po § 301 kaz. zak., kateri določa zaradi slunih deliktov kazni največ do 1 leta zapora in v denariju do 10.000 Din.

Zastopnik Saveza SKJ dr. Fran Kandare je na kratko utemeljeval obtožbo, poudarjajoč na koncu, da bi bila dolžnost obtoženega župnika odkloniti citiranje poslanice jugoslovanskega episkopata ter je zlasti še naglasil, da je bila prva dolžnost obtoženega se pokoriti državnim zakonom, potem šele cerkvenim. Ob zaključku svojega govora je omenil: »Nam ne gre za kaznovanje obtoženčev, marveč le, da se ugotovi njegova krivda.« Obtoženec zastopnik dr. Vladislav Pegan odnosno njegov namestnik dr. Leskovec je že v obrambnem spisu, ki ga je sedaj kratko navajal, plediral za obtoženčev oprostitev. Navajal je naslednje argumente obtoženčeve:

1. Dobil sem okrožnico oziroma poslanico jugoslovanskih škofov od svoje nadrejene oblasti t. j. od knezoškofijskega ordinarijata v Ljubljani z naročilom, da jo preberem pri dopoldanskih službah božjih 8. januarja 1933. Prebral sem okrožnico v svoji uradni lastnosti kot župnik po višjem ukazu, po ukazu kompetentne višje oblasti. Zato me kazensko sodišče vobče ne more klicati na odgovor, ampak samo cerkevna ali pa državna-administrativna oblast, prav tako, kakor ne more biti klican pred sodišče na zagovor administrativni »radnik, ki mu okrajni načelnik ali pa banska uprava ukaže, da naj prebere pred cerkvijo razglas, ki v tej ali drugi obliki utegne koga žaliti.

2. Okrožnica sama je bila uradna listina, ki so o njeni vsebini razpravljali jugoslovanski škofje in brez dvoma o posameznih dejstvih in tetah vršili poizvedbe oziroma imeli lastna opazovanja. Moral sem zato imeti za točno resnico vse, kar okrožnica navaja. Zato z ozirom na določbe § 304 k. z. ne morem biti kaznjiv. Navedbe in trditve vseh jugoslovanskih škofov sem kot katoliški duhovnik in župnik moral imeti za resnične. Kam bi prišli v cerkveni hierarhiji, če bi imeli duhovniki kontrolirati pravilnost navedb in trditve ter odredb svojih škofov in nadškofov?

3. Dalje je obtoženec navajal, da se je moral pokoriti ukazu knezoškofijskega ordinarijata, ker bi bil drugače po canonu 2331 cerkvenega prava kaznjiv zaradi nepokorščine.

4. Ugovarjam aktivni legitimaciji Saveza SKJ za to tožbo.

Oprostilna sodba.

Sodnik g. Branko Goslar je nato prečital sodbo, ki se kratko glasi: Obdolženec Teodor Tavčar je oproščen od obtožbe zaradi prestopka po § 301 kaz. zak. ter se zasebni obtožitelj obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

V razlogih navaja sodnik, da je Sokol bil sicer legitimiran za tožbo, da pa je obtoženec moral izvršiti dolžnost na višji ukaz. Smatra poslanico za uradno listino, o kateri so razpravljali vsi jugoslovanski škofje.

Po predpisih cerkvenega prava so pastirska pisma škofov uradne uredbe, ki so namenjene vsem vernikom ali pa samo duhovščini. Škofje kot taki imajo skrbeti za versko in moralno vzgojo svojih vernikov, ki to pravico ali dolžnost izvršujejo sami ali po podrejenih duhovnikih. Kot take je treba upoštevati zlasti župnike, ki so jim od škofov dodeljeni kraji v pastirsko skrb. Ta vsebuje v prvi vrsti pokorščino in obveznosti pri izvrševanju duhovniške službe.

Vpoštevati je treba, da obdolženec Teodor Tavčar vseh teh očitkov ni izrekel kot lastne trditve in kot lastna znanja, temveč le po svoji služ-

beni dolžnosti in kot razglas, ki ga je dobil od višje cerkvene oblasti, svojega škofa. Poudariti je treba, da zasebni tožitelj Savez SKJ niti sam ni trdil v svoji obtožbi, da bi obtoženec Teodor Tavčar poleg navedb te službene okrožnice izrekel še kakke lastne trditve ali samolastna tolmačenja. Podan je bil torej za obtožence krivdo izključujoč razlog § 304 k. z. in je zato prostorek utemeljen. Zastopnik dr. Kandare je v imenu Sokola prijavil priziv proti oprostilni sodbi.

Slovo g. Matevža Sušnika

Vse livade so ozelenele, povsod hiti novo življenje, rovtarski gospod Matej Sušnik pa je za vedno zatisnil svoje trudne oči. V 57. letu starosti je odšel, da položi svoj račun v roke večnemu Sodniku.

Nihče ni pričakoval, da je pot njegov že tako blizu konca. On sam je pač zadnje čase smrt pogosteje vzel v misel, pa to ni nikomur pomenilo tako bližnjega konca, ker je gospod poslednje reči človekove premišljeval že dolga leta vsak dan. Na večno nedeljo je gospod župnik še in poslednjič daroval sveto mašo, potem je pa menil, da ne bo več zdržal. Zadnje dneve pa je šaljivo povzel, da bo šel »v stratosfero«. V soboto je še hodil okrog. Prišel je še k večerji, ki mu pa ni šla v tek.

Zjutraj ob 5 na Velikonočo je menil, da ničesar ne potrebuje, a pol ure nato je napovedal svojo smrt in ob 6 je bil že v večnosti. Šel je tja, kamor je tako vneto kazal dolga leta pot svojim vernim.

Danes pa je bilo njegovo slovo. Vse črno, vse črno... vsa fara je prihitela, da ob njegovem grobu še enkrat pomisli na večne resnice, ki jih je tukaj oznanjal 25 let. In tudi drugod so občutili, da je to bridkost; bridkost za vse, ki so dobrega gospoda poznali in poznali so ga vsi, tri ure in več na okrog — najbolj globoki spomini pa so ostali na Vrhniku, kjer je bil, preden je v Rovte prišel, več let kaplan, in je tudi vsem vse postal. Zato pa so v velikem številu prihiteli njegovi prijatelji in znanci od tam.

In zapeli so peveci, zmajali se zvonovi, »miserere« smo prosili vsi... čeprav vemo, da po človeških računih dolgov pokojnega ne tehtajo, toda kdo, kdo bo obstal pred Gospodom. Pa vendar vem, da je gospod župnik Matevž to pravdo dobro prestal, kajti kdo je bo drugi, kdo bo drugi zdržal, če ne bo on, ponižni Matevž, pravi posnetek župnika Vianneya, ki mu je bil življenja prvi vzor.

Kdo bi preštel tisočglove množice, ki so se razvile v mrliški sprevod. 8 zastav, 16 vencev, 30 duhovnih sobratov in naroda brezkončno v procesiji, večji ko za veliko noč.

V cerkvi se je poslovil od pokojnega župnika g. dekan vrhniški. Vsa cerkev je na glas zaplakala ob njegovih toplih besedah, ob misli, da ga ne bo videl nihče več na tej prižnici, nihče več pred tem oltarjem, kjer smo ga videli tolikokrat... O, to, danes, ta pridiga gospoda Matevža med gorečimi svečami, ta je bila zadnja, a od vseh najslajša. Bila je potrdilo vsega, kar je učil kot duhovnik božji: kaj si o človeku!

Še pri grobu so tekale solze in tedaj še bolj, tedaj, ko se je vtrgala kepa za kepo prsti in votlo udarila na zadnji domek gospoda župnika. Na njegovo zadnjo hišico, skromno in tesno, kakor je vse svoje dni skromno in skrito in tiho živeti hotel gospod.

Še peveci so mu zapeli, še stari in mladi, vsi smo se poslovili in potem ga je vzela črna zemlja — njegove kosti pač, a duh njegov je že v večnih bivališčih.

Šel je gospod župnik Matej Sušnik, a pustil je za seboj globoke sledi in visoke spomenike.

Vrhnika ga ne bo pozabila nikdar, ker še danes uživa in bo uživala sadove njegovega truda. Ustanovil ji je mlekarino, ki je revnim glavni vir dohodkov.

Še manj ga bodo pozabile Rovte, ki pijo vsak dan vodo iz vodovoda, ki ga je zgradila njegova skrb. Ne bodo ga pozabili njegovi, dokler bo stal

365 SOLNČNIH DNI NA LETO!

Radion naredi gospodinjstvo popolnoma neodvisno od časa in vremena. Vse tisto, kar doseže ona s tem, da beli perilo na solncu, in to samo poleti, doseže z Radionom že v pralnem kotlu in ob vsakem letnem času. Zakaj že pri kuhanju prehaja na milijone kisikovih mehurčkov s čistilno peno mila vred skozi perilo — ki postane tako brez vsakega truda snežnobelo in čisto!

Schichtov RADION

DELUJE V KOTLU KAKOR SOLNCE NA TRATI

RJ.6-53

Velike požarne nesreče

O velikem požaru na Homcu

Homec, 17. aprila.

O velikem požaru na Homcu, katerega je za-

beležil že »Ponedeljski Slovenec«, še poročamo: Na najvzhodnejšem delu Homca, ob cesti, ki vodi proti Radomljam, je na velikonočno soboto ob treh zjutraj izbruhnil požar pri posestniku Alojziju Repniku. Sumijo, da je zlobna roka neznanega požigalca podtaknila ogenj v šupi, ki je bila krita s slamo in založena s steljo. Šupa je bila seveda takoj v ognju, ki se je naglo razširil tudi na ostale gospodarske zgradbe v bližini: na drvarnico, svinjsko kuhinjo, svinjak in hlev. Ko so domači prišli iz hiše in so prihiteli na kraj požara prvi sosed, je bilo že vse v ognju. Šupa, hlev in stanovanjska hiša so tvorili eno poslopje, ki je bilo ločeno le s požarnimi zidovi, zato je bila velika nevarnost, da bo posestniku Repniku pogorela vsa domačija. K nesreči je pihal od vzhoda hud veter, ki je razpihal plamene proti stanovanjski hiši in dvigal visoko v zrak cele kosmiče goreče slame ter jih raznašal daleč na okrog. Šop goreče slame je padel na 80 metrov oddaljeno slamnato streho gospodarskega poslopja posestnika Primoža Prešerna.

Še preden so mogli domači pristaviti lestvo, da bi s škafom vode pogasili gorečo slamo, je že veter vzhpal ogenj, da je bila naenkrat vsa streha v plamenih. Tudi tu je imel ogenj dovolj goriva, saj so bila vsa gospodarska poslopja založena z mrvo in slamo. Ogenj je poleg tega objel še kozolec-dvojnik, ki je oddaljen od gospodarskega poslopja le par metrov. Požar je bil tako velik, da so povsod po okolici mislili, da gori pol Homca.

Na kraj požara je prihitelo 7 požarnih bramb, med njimi celo iz Domžal in Mengša. Spriču hudega vetra in velike nevarnosti, da se požar razširi še na stanovanjska poslopja, so se morali mnogo truditi, da so omejili požar in skušali rešiti, kar se je pač dalo. Pri posestniku Repniku je bilo reševanje izredno oteženo, ker je bilo že vse v plamenih. V svinjaku so ostali trije prašiči, katere so vse ometane privlekli iz svinjaka in so jih morali na mestu zaklati.

V hlevu je ostala živina in posestnik Repnik je le s težavo prišel do nje, da jo je odklenil in napodil iz hleva, v katerega so že švigali plameni skozi okna in vrata. Zunaj na prostem pa se je konj ustrašil ognja in brnenja motorja in se je zahtekel nazaj v gorečo hlev. Ko je posestnik Repnik ponovno poskušal rešiti žival, katero je šele pred kratkim kupil, se je vsulo nanj goreče tramovje, da je dobil nevarne oklepine po obrazu in rokah. Morali so ga takoj prepeljati v Ljubljano v bolnišnico. Njegove poškodbe so hudega značaja. Tudi desetletni sin Ciril je bil močno opečen, vendar pa zanj ni nobene nevarnosti. Posestnik Repnik trpi vsled požara veliko škodo, saj mu je poleg vseh gospodarskih poslopj zgorelo vse poljsko orodje, nova mlatilnica in slamoreznica, konjska oprema, krma za živino itd.

Posestnik Prešeren trpi enako škodo, ki je pa večinoma krita z zavarovalnico, med tem ko je bil Repnik le malenkostno zavarovan. Da škoda po požaru ni bila še večja, moramo pripisati požrtvovalnosti vseh požarnih bramb in pa okolnosti, da je veter pihal samo v zahodni smeri, kjer je le poslopje posestnika Prešerna. Ob tej priliki moramo opozoriti na važno okolnost, na katero v splošni razburjenosti v slučaju požara kaj radi ljudje pozabijo: na vsaki slamnati strehi v bližnji okolici požara morajo stati ljudje s posodami z vodo, pripravljeni, da takoj pogasijo vsaj ogorek, ako ga veter zanese na slamnato streho. Kako je

na Homcu nastal, si nihče ne more raztolmačiti, najbrž pa ga je zanetila zlobna roka. Nesreča je ob taki zgodnji jutranji uri povsem izključena, poleg tega pa je v noči še deževalo.

Vsa vas pogorela

Tam gori nad Vivodino, visoko v brdih je stala mala, pa premožna vasica, žumberško selo Rajdenoviči pod župnijo Kašt, občina Sošice.

Na velikonočno nedeljo — letos je bila istočasna naša in žumberška Velika noč — ko so že vse »vuzmenke« davno dogorele, pa se je malo pred poldnevno vnela še ena, a ta ne v veselje, katerega pomenijo velikonočni kresovi, ampak veliko žalost in nesrečo. Vsa vas se je vnela in zaplapolala kot velikanski kres, viden po vsej Beli Krajini. Dobre pol ure, in bilo je vse pepel in ruševina.

Na veselje in lepoto praznika je domačin Ili Danjanovič streljal z možnarjem. Njegov brat ga je opozoril na nevarnost: »Nemoj Ili paliti, jer za pol sata če ti se spaljiti krov!« Nesreča je hotela, da se je res tako zgodilo. Strel iz možnarja je vrigel zažgalno vrvice na slamnato streho in ogenj se je v hipu razvijal po vseh strehah, ker je bilo vreme vetrovno in to je bila pač strašna velika noč, ko so ljudje iz cerkve hiteli domov na pogorišče.

Prihitela je motorna brigadna iz Vivodine, toda kaj bo delala, ko pa ni bilo nikjer nobene vode. Eno uro daleč so hiteli ponjo, pa kaj bo proti požaru nekaj škafov vode in to proti požaru v suhih slamnatih strehah.

Od vse vasi je pogorelo vse. Pet, včeraj premožnih posestnikov je danes na beraški palici. Od vse vasi sta ostali samo dve zidanci, kot dva varuha in dva spomenika, na vsakem koncu vasi eden.

Nesrečni zažigalec se je baje hotel potem ustrčiti, pa kaj to pomore. Koliko so bili zavarovani, ni znano. Verjetno pa je, da nič. Bili pa so večinoma dobro stoječi ljudje. Vsaj posestva so imeli gotovo velika.

Režili so si samo živino, vse drugo je uničil ogenj

Krava je zgorela

Dne 10. aprila ob 10 zvečer je planil ogenj iz hleva gospoda Pluta na Pleščem vrhu nad Drašiči.

Draščička požarna bramba je hitela takoj na pomoč, a ogenj je bil še urnejši, ker je vse tako močno presušeno. Omejili so ogenj, da se ni lotil sosednjih streh: hiše in raznih zidanic, ki jih je tam vse polno, kar leži kraj sredi samih vinogradov. Tudi iz Vivodine je prišla gasilska pomoč kaj hitro. Težava je pa bila radi vode, katere na hribu ni nikjer odveč. Zato je bilo sosedu kar malo žal.

Ogenj je uničil hlev, pod, svinjake in vse, kar je bilo notri. Ker ni bilo nikakor mogoče skozi vrata v hlev, kjer je stala edina kravica, jo je vročina zadušila. Prešiče so rešili. Gospodinja tisto noč ni bilo doma. Odšel je na večer do Gradca z vola, da bo drugi dan šel v Črnomelj v semenj. V Gradcu je zvedel za nesrečo. Vrnil se je domov in je našel pogorišče. Ogenj ni nastal najbrže ne po nesreči ne po slučaju, ampak vse kaže, da je bil podtaknjen. Škoda je čez 20.000 Din. Zavarovan je bil za 13.000 Din.

Smrt najstarejšega Ljutomerčana

Na veliki petek ob pol 10 zvečer je vzel slovo od zemeljskega življenja najstarejši Ljutomerčan, upokojeni zdravnik dr. Rožič. Pred dobrim mesecem je obhajal svoj 96. rojstni dan, kljub temu, da je bil v moški dobi večkrat bolan. Bil je dober človek, pravi humanist, ki je rad pomagal pomoči potrebnim. Zdravniško prakso je redko izvrševal, bil pa je strasten lovec. Velika množica ljudi ga je na veliko noč popoldne spremljala na pokopališče. Bog mu bodi milostljiv sodnik. Rodbini naše sožalje. — Imamo v Ljutomeru še dva, ki sta stara nad 90 let: gospa Höhnigmanova in gosp. Sagaj. Da bi še živela.

Esperanto kljubuje vsem viharjem

V zadnjem času se zopet mnogo razpravlja o mednarodnem jeziku. Potrebo po takem jeziku čutijo vsi, a ne morejo si biti edini, kateri jezik naj bi izbrali. Od vseh dosedanjih poskusov je žel največ uspeha esperanto, ki se je v 46 letih tako razširil, da ga ne bo več mogoče izpodrinuti. In zakaj? Vse lastnosti, ki se zahtevajo od mednarodnega jezika, vsebuje esperanto: sila enostavna slovnica brez izjem, fonetičen pravopis, razmeroma majhen besedni zaklad, ki se pa da s pomočjo predin pripon tako povečati, da lahko tekmuje z živimi jeziki. Vse to je esperantu utrla pot.

Veliko zanimanje za ta jezik pa vlada posebej v nordijskih državah in v Aziji. Esperantski tečaj se vedno bolj množe, medtem ko število angleških tečajev pada. V zadnjem času sta se dva

ODLIČNA JAPONSKA POLITIKA,

ki nikakor nista esperantista, odločno zavzela za esperanto. Prvi je g. Yukio Ozaki, znani stari parlamentarec in bivši minister, ki je v članku »Namesto grobnega napisu« omenil tudi esperanto. Med drugim pravi, da noben narodni jezik ni sposoben, da bi postal mednarodni, prvič, ker je pretežek, drugič, ker bi se drugi narodi upirali vplelji takega jezika. Zato se moramo zateči k umetnim jezikom, predvsem k esperantu, ki je tako lahek, da se ga priuče celo Japonci, ki nimajo daru za jezike. Mnogo truda in časa je potrebno za rešnje angleščine, francosčine ali nemščine, esperanto se pa obvlada v nekaj mesecih.

Drugi politik, g. Hidežiro Nagata, župan glavne mesta Tokio in šef nacionalne stranke Konkukukai, je januarja meseca govoril v radio postaji JOAK v Tokiu o temi »Japonska in nje svetovni položaj«. Med drugim je izjavil: »Upam, da bo vsak narod rabil esperanto kot mednarodni jezik. V svojih študijskih letih sem se naučil angleščine in nemščine, toda oba jezika mi nič ne koristita. Kadar govorim angleško z Angležem, me ta ne more razumeti. Pravijo, da so Japonci nespretni v tujih jezikih, zato tudi naše predstavnštvo v Zvezi narodov ne najde toliko razumevanja, kakor bi ga lahko, ako bi bili spretni v tujih jezikih. Ko smo nameravali prirediti XII. olimpijski kongres, je vsa zadeva padla v vodo, ker nam je pri-

manjkovalo govornikov, večjih tujih jezikov. Zveza narodov bi človeštvu mnogo koristila, ako bi ukrenila kaj konkretnega glede mednarodnega jezika. Mi Japonci, mislim, smo poklicani, da vztrajamo v rabi mednarodnega jezika. Pred leti sem dal izvršiti nagrobni napis ponesrečencem velikega potresa v japonskem in esperantskem jeziku, da bi ostal ohranjen še po tisočih letih. Mislim pa, da ni več daleč čas, ko bomo esperanto uporabljali, kakor je danes splošno v rabi meterski sistem.«

Kakor vidimo, ne spada esperanto še med staro šaro, kamor bi ga hoteli nekateri vreči, temveč pridobiva vedno več pristašev tudi med odličnimi politiki. Očitek, da so »vsi umetni jeziki, vstevši esperanto, samo povečali obstoječo babilonsko zmedo, a da niso koristili človeštvu, ker se ne zmanjajo za jezikoslovne posebnosti svoje naloge«, je popolnoma neresničen in tudi nelogičen.

Dr. Ludovik Zamenhof nikakor ni hotel povečati babilonske zmede, ker takrat še ni bilo toliko umetnih jezikov. Edino Volapük se je takrat razširil, ker pa ni imel življenjske podlage, je kmalu izginil in esperanto je prevzel njegovo mesto, ker je bil mnogo boljši in popolnejši. Po Zamenhofovem vzorcu so nekateri skovali nove jezike ne iz potrebe, pač pa iz nasprotstva, ker jih je jezilo, da niso oni prvi prišli na to idejo. Kaj boljšega in popolnejšega pa ni dajal nobeden.

Zamenhof se je tudi oziral na jezikovne posebnosti. Sam je govoril osem jezikov (poljsko, rusko, nemško, angleško, francosko, latinsko, grško in hebrejsko) in kot tak je uvidel, da za mednarodni jezik ni sposoben noben živ jezik, že iz prej citiranih vzrokov ne. Zato je vzel besedni zaklad iz germanskih, romanskih in slovanskih jezikov, sestavil enostavno slovnico po angleškem vzorcu. (Kakšno prednost ima torej »basic english«? Morja to, da so skoraj vse besede angleške?)

Esperanto je že mnogo koristilo človeštvu in še bo. Pomislimo, koliko društev, združenj, trgovskih društev, prometnih društev itd. danes že uspešno rabi esperanto, ki je izvrstno reklamno sredstvo; sicer bi ga radijske postaje ne bile uvedle.

Esperanto ne izpodriva nobenega narodnega jezika, pač pa je najboljša jamstvo za obstoj narodnih jezikov. —iž.

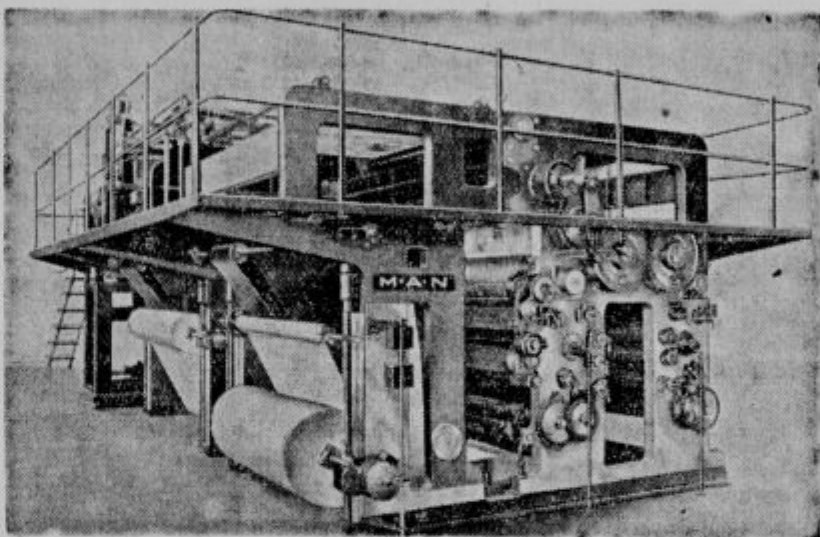

Avstrijski kancler dr. Dollfuss v Rimu.

Cloveški okostnjaki pričajo o izumrlem prebivalstvu

Kapitan Mickelsen je predaval v londonskem Zemljepisnem društvu o svojem potovanju v Grenlandijo, kjer je našel ostanke številnih naselbin. Najbrž je imel velikanski otok še v XV. in XVI. stoletju dokaj gosto prebivalstvo ne samo vzdolž obale, temveč tudi v zaledju. A pozneje so morali Eskimi izumreti ali radi spremembe podnebja, ki je nenadoma postalo bolj ostro, ali pa radi bolezni. Raziskovalec Clavering je srečal leta 1823 zadnje žive Eskime na otoku. Kakih dvanaest domačinov je gledalo oddalec njegove čolne, ko se je

izkrca. A bili so očitno preplašeni po tujcih, ki jih niso nikoli videli poprej, in so takoj pobegnili v globino otoka. Niso se prikazali nikoli več. Mickelsen je odkopal izpod ledu več eskimskih vasi. Vse kaže, da so postali prebivalci žrtev nenadne smrti. Cloveški okostnjaki ležijo križem na tleh. Vse pohištvo je nedotaknjeno. Blizu hiš so ohranjena skladišča živil, ki so z zankami zavarovana pred lisicami. Raziskovalec ni našel nobenih podatkov, ki bi dovolili sklepati, kdaj in iz katerega vzroka je izumrlo prebivalstvo Grenlandije.

Rotacijski stroj, ki si ga je nabavil neki španski tist in ki lahko natisne v eni uri 112.000 izvodov lista s 16 stranmi. Za to porabi 210 km papirja, ki je širok 1,88 m. Stroj se odlikuje posebno po svoji preprostosti.

Iz Gradca v Maribor z brezmotornim letalom

Akadska letalska skupina na visoki tehniški šoli v Gradcu je prosila ravnateljstvo pošte in brzojava za dovoljenje, da sme poleteti z jadrim letalom iz Avstrije v Jugoslavijo in prenesti pošto. Ravnateljstvo je tej prošnji ugodilo. Polet se bo izvršil meseca maja. Letalo na jadra se bo dvignilo z letališča v Thalerhofu in bo pristalo v Teznu pri Mariboru. Po uradnih izjavah ima ta polet namen propagirati za letalstvo z jadri. Poštno ravnateljstvo v Gradcu je dovolilo, da se ob tej priložnosti natisnejo znamke, na katerih bo naslikana ura grškega »Schlossberga«.

Naše skromno mnenje je, da ni namen tega poleta samo tehnične narave...

Prvi državni tožilec Višinski, ki zastopa obtožbo proti angleškim inženjerjem v Moskvi.

To je revščina!

Ruski emigrant Vladimir Glinevecki, nekdanji častnik, ima lice starca, dasi je samo 42 let star. Ima lep bas in si je služil v Parizu kruh s petjem v zboru. A kriza je vzela tujcem zaslužek. Glinevecki je dolgo stradal in ukradel tri knjige pri stariarju na boulevardu S. Michel. Prodajalec je opazil tatvino in poklical stražnika. Tat je hotel knjige vrniti, a prodajalec je zahteval njih vrednost, 37 frankov, »kak bi sicer ostal zločin neznan«. Glinevecki je bil popolnoma brez denarja in policijski nadzornik je moral odstopiti zapisnik sodni oblasti. »Zakaj ste kradli?« je vprašal sodnik. — »Hotel sem dobiti vsaj dva ali tri franke, da bi se okopal,« je odgovoril obtoženec. »Imam samo eno srajco, prenočujem v parku na klopi in sem ves krvav od uši. Poglejte!« Glinevecki je odpel srajco. Sodnik se je prepiral, da je res pokrit z ranami. Obsodil je brezposelnega pevca samo pogojno na 48 ur zapora.

Zobni zdravnik spoznal najdeno glavo

V Bratislavi so našli te dni odrezano žensko glavo. Identiteto je ugotovil eden tamkajšnjih zobozdravnikov po zlatih zobeh umorjene. Bila je to 47 letna Ana Fiby iz Losoncizija.

V starosti 89 let je umrla na Bavarskem Marija Washington, ki je bila zadnja potomka ameriškega državnika Jurija Washingtona. Usoda jo je prinesla na Bavarsko, kjer je umrla.

Smešnice

Pisatelj je tožil svojemu prijatelju, da ne more zaspati, ako dela pozno v noč. »Začni brati na glas to, kar si sam napisal,« mu je nasvetoval prijatelj.

Potovalni gledališki oder je priredil v malem mestu veselico. Pred začetkom je ravnatelj pogledal izza zaves, ali se je nabralo že kaj ljudi. »Ali je kaj dobro zasedeno?« ga je vprašal eden izmed igralcev. — »Zaenkrat,« je odvrnil ravnatelj, »se nam ni treba prav nič bati, še vedno smo v večini.«

Svetovni prvak v lahkem boksu: »Čujte, poslušajte, to ni moja prtljaga.« »Tako? Sodil sem pač po zunanosti.«

Misijska šola vikarijata Nanking na Kitajskem, v kateri se učijo ukaželjne Kitajke pisanja in čitanja.

Dva, ki ne vesta, kdo sta

Te dni se je v londonskem radiu oglašil 35—40 let star mož in nagovoril milijone poslušalcev po vsem svetu ter jih prosil, naj sporočijo londonski policiji, ali ga morda niso spoznali po njegovem glasu. Sam ne ve, kdo je. Izgubil je spomin. Ne ve ne za svoje starše ne za svoje ime ne kje je bil rojen. Pred dvema mesecema ga je policija našla v Liverpoolu, ko je umiral od lakote. Dala je priobčiti njegovo sliko po angleških listih, toda nihče se ni oglašil, ki bi ga bil spoznal.

V zadnjem času se vedno bolj pogosto pojavljajo na Angleškem ljudje, ki so izgubili spomin. Zdaj skuša policija ugotoviti njihovo istovetnost po radiu.

Iz Newyorka poročajo o drugem takšnem možu, ki je izgubil spomin. Pred 14 dnevi je v bližini Chicaga neki šofer opazil v grmovju nagega človeka. Menil je, da je mrtev. Ko se mu je približal, je opazil, da neznanec spi. Prebudil ga je. Neznanec se je začudil sam sebi, ni pa vedel povedati šoferju, kdo je in odkod prihaja. Šofer je mislil, da ima opravila s slaboumnim človekom, spravil ga je v avto, ga ogrnil s plahto in pogljal avtomobil. Med potjo je zelo pazil na svojega potnika, boječ se, da bi mu ta ne prizadel kaj hudega, ker je bil prepričan, da je slaboumn. Ko se je potnik nekoliko sumljivo premaknil, ga je šofer straho-

vito udaril po glavi, ker je mislil, da ga hoče napasti. Pozneje so ga spravili v bolnišnico, in policija je začela preiskovati njegovo življenjsko pot.

V Newyorku živi francoska družina Audinaut. Družinski poglavar je nekega dne ob 10 zapustil stanovanje. Imel je s seboj 3000 dolarjev, ki jih je hotel izročiti svojemu znanu. Audinaut se ni več vrnil domov. Ker je imel s seboj toliko denarja, so svojci bili prepričani, da je postal žrtev roparskega napada. Prav tiste dni so v Newyorku res opazili in umorili nekega neznanca. Toda pri primerjavi v mrtvašnici je Audinautova družina spoznala, da to ni njen poglavar. Medtem so priobčili listi sliko človeka, ki ga je našel šofer v predmestju Chicaga. Audinautovi so spoznali, da je to njihov oče. Splošno domnevajo, da se je Audinaut odpejval tisti dan z vlakom v Chicago, sledeč skrivnostnim prirojenim nagibom. V Chicagu so ga bržkone napadli roparji in slekli.

Leopard napadel otroka

V Cseplu pri Budimpešti gostuje potovalni cirkus. Neki devetleten deček je vtaknil roko skozi omrežje v kletko z zvermi. Leopard je planil proti dečku, mu s šapo potegnil meso z roke do kosti in mu raztrgal vrat. Deček je za poškodbami umrl.

Ministrski predsednik Sung v družbi kitajskih akademikov, ki so se prostovoljno javili v vojsko proti Japoncem. Na Kitajskem so zaprli skoro že vse visoke šole radi pomanjkanja dijakov, ki so prostovoljno odšli na bojišča.

Gospodarstvo

Plačilni promet z Anglijo. Kakor poročajo iz Belgrada, so pogajanja med našo državo in Anglijo glede ureditve plačilnega prometa med obema državama pred zaključkom. Plačilni promet bo urejen na podlagi kompenzacijskega sistema.

Obšni zbori. Strojne tovarne in livarne v Ljubljani 29. aprila ob 11. Elektrarna Fala 18. maja ob 11.30 v Mariboru.

Konkurz je razglašen o imovini Kasimirja Josipa, trgovca v Turskem vrhu, reg. K. J., spec. trgovina v Ptuj, prvi zbor upnikov 24. aprila, oglasiti se je do 15. maja in ugotoviti narok 22. maja.

Potrjena poravnava. Gradbeno podjetje graditelja Ročak & Co., d. z. o. z. v Trbovljah, 45% v 15 mes. obrokih.

Vpisi v zadržni register. Gospodarska zadruga v Dravljah, r. z. z. o. z. in Gospodarska zadruga v Koujicah, r. z. z. o. z. (načelnik Selih Janez).

Vpisi v trgovinski register. Industrija volnenih izdelkov Peter Majdič, Celje (lastnica Paljaga Deša), Kamen, dr. z. o. z., Ljubljana (61.000 Din, poslov. dr. ing. Nagode Č. in ing. Umek A.), Trgovina z juto, d. z. o. z. v Ljubljani (25.000 Din, poslovodja Zore Rudolf) in Anton Košir in tovariši, opelkarna Krka, javna trg. dr. (družabniki: Košir Anton, Krevs Anton in Sedaj Viljem).

Union, hotelska in stavbinska d. d., Ljubljana. Rač. zaključek za 1932 izkazuje zmanjšanje donosa predvsem hotela. Stroški so se deloma znižali s prihranki za razsvetljavo, obrestih itd. Povečali so se pa davki. Znatno nižji so tudi odpisi. Bilanca izkazuje povečanje investicij pri elektrarni in inventarja, nadalje povečanje zaloga, kar odgovarja znižanju upnikov. Čisti dobiček je isti kot 1931: 0.26 milij. Din, dividenda zopet 60 Din. Za predsednika uprav. sveta je bil izvoljen dr. France Logar.

Borza

Denar

Dne 18. aprila.

V današnjem deviznem prometu so popustili Amsterdam, Bruselj, Pariz in Praga. Posebno je oslabil New York, ki je padel na mednarodnih tržiščih že pred prazniki. Učvrstili pa so se Berlin, London in Trst.

Avstrijski šiling je notiral v Zagrebu 8.35 do 8.45. Grški boni so notirali 40—41.

Ljubljana. Amsterdam 2313.74—2325.10, Berlin 1361.25—1372.05, Bruselj 799.13—803.07, London 196.97—198.57, Curih 1108.35—1113.85, New York 5680.47—5708.73, Pariz 225.54—226.66, Praga 170.67 do 171.53, Trst 294.95—296.75.

Skupni promet na zagrebski borzi je znašal brez kompenzacij 58.027 Din.

Curih. Pariz 20.3625, London 17.70, New York 514, Bruselj 72.025, Milan 26.55, Madrid 44, Amsterdam 208.90, Berlin 122.80, Dunaj 72.99 (priv. 55.25), Stockholm 93.50, Oslo 90.60, Kopenhagen 78.90, Sofija 3.75, Praga 15.385, Varšava 58.10, Atene 2.93, Carigrad 2.47, Bukarešta 3.08.

Vrednostni papirji

Danes se je vojna škoda zopet učvrstila, do čim v ostalih papirjih ni bilo znatnejših izprememb. Le 7% Bler je bil slabši. Na zagrebski borzi je prišlo do zaključkov samo v vojni škodi, kateri je bilo prometa 800 kom.

Ljubljana. 7% inv. pos. 42—44, vojna škoda 193—196, 8% Bler. pos. 35—37, 7% Bler. pos. 33

do 35, 7% pos. Drž. hlp. banke 42 den., Trboveljska 130—140.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 42.50 do 45, agrarji 28—29, vojna škoda 194.50—198 (193.50, 194, 198), 5. 190—192, 6% begl. obv. 31.50 do 32, 8% Bler. pos. 35—37, 7% Bler. pos. 33.50 do 35, 7% pos. DHB 42 bl. — Delnice: Narodna banka 3600 bl., Priv. agr. banka 180—191, Nar. šum. 25 den., Guttman 100 bl., Sečerana Osjek 110—125 (110), Sečerana Bečkerek 800 do 900, Impeks 50 den., Isis 30 bl., Trboveljska 135 do 140, Cement Split 150 den.

Žitni trg

Budimpešta. Tendence: neodrejena. Promet: slab. Pšenica: maj 13.70—13.80, zaklj. 13.75—13.76;

junij 13.85—13.91, zaklj. 13.87—13.88; okt. 12.43 do 12.65, zaklj. 12.41—12.43. Rž: maj 6.96—7.10, zaklj. 6.96—6.97, Koruza: maj 7.05—7.20; julij 7.69—7.70, zaklj. 7.52—7.53; avgust 7.94.

Chicago. Pšenica: maj 60.25, julij 61.75, sept. 63.375, Koruza: maj 31.75, julij 33.875, september 35.625, Oves: maj 20.875, julij 21.25.

Winnipeg. Pšenica: maj 52.125, julij 53.50 okt. 55.50.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky in Co., Dunaj.) Prignanih je bilo 1762 goved, iz Jugoslavije 102. Cene: voli najboljši 1.55—1.60, I. 1.30—1.45, II. 1.15—1.25, III. 0.85 do 0.95; krave I. 1.05—1.15, II. 0.85—1.0, biki 0.95 do 1.12, klavna živina 0.65—0.84. Tendence: prvo-

vrstni voli so obdržali ceno, ostalo blago pa je čvrsto ohranilo cene prejšnjega tedna.

Dunajski prašičji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky in Co., Dunaj.) Pripeljanih je bilo 5622 prašutarjev in 4011 špeharjev, iz Jugoslavije 2035. Na kontumačnem trgu je bilo 71 prašutarjev in 899 špeharjev. Cene: špeharji I. 1.47—1.52, II. 1.40 do 1.45, kmetjski 1.45—1.55, prašutarji 1.40—1.60, najboljši 1.65—1.70. Tendence: cene so se podražile za 5 grošev.

Jajca

Ker je potreba za velikonočne praznike krita, se je položaj na vsej črti še poslabšal. Nakupne cene so se morale vsled tega nekoliko znižati in se plačuje danes od 32.5 do 35 par za komad. — Sveti Jurij ob juž. žel., dne 14. aprila 1933.

TRBOVELJSKA PREMOGOKOPNA DRUŽBA naznanja tužno vest, da je umrl dne 18. aprila 1933 naš dolgoletni višji uradnik, gospod

Inž. Ivan Persoglio

rudniški nadzornik in vodja rudnika Kočevje

Truplo blagopokojnika se bo blagoslovilo dne 19. aprila popoldne ob 3 v Kočevju in se prepeljalo nato v Trbovlje, kjer se bo vršil pogreb v četrtek, dne 20. aprila.

Nad vse zaslužnega uradnika in sodelavca ohranimo v trajnem, najlepšem spominu.

V Ljubljani, dne 18. aprila 1933.

Trboveljska premogokopna družba.

Potrji globoke žalosti javljamo pretužno vest, da nas je danes nenadoma zapustil naš iskreno ljubljani, preblagi sin oziroma brat in stric, gospod

Inž. Ivan Persoglio

vodja rudnika Kočevje

v 53. letu svoje dobe.

Truplo nepozabnega pokojnika bo jutri ob treh popoldne v župni cerkvi v Kočevju blagoslovljeno in nato prepeljano v Trbovlje, kjer bo 20. aprila popoldne položeno k večnemu počitku.

Prosimo tihega sožalja!

V Kočevju, dne 18. aprila 1933.

Agata Persoglio, mati.
Rozalija Ranzinger, sestra.
Hubert Ranzinger, nečak. Ignac Persoglio, bratranec
in ostalo sorodstvo.

Na veliki petek ob pol 10 zvečer je vzel slovo od zemeljskega življenja najstarejši Ljutomerčan upokojeni zdravnik dr. Rožič. Pred dobrim mesecem je obhajal svoj 96. rojstni dan, kljub temu, da je bil v moški dobi večkrat bolan. Bil je dober človek, pravi humanist, ki je rad pomagal pmočeli potrebnim. Zdravniško prakso je redko izpovešal, bil pa je strasten lovec. Velika množica ljudi ga je na veliko noč popoldne spremljala na pokopališče. Bog mu bodi milostljiv sodnik. Rodbini naše sožalje. — Imamo v Ljutomeru še dva, ki sta stara nad 90 let: gospa Hönigmanova in gosp. Sagaj. Da bi še živela.

